



قرآن برای همه آسیبهای فرهنگی راه حل اساسی دارد

رئیس پژوهشکده فرهنگ و مطالعات اجتماعی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی گفت: تمام آسیب های اجتماعی که می بینیم ریشه های آن به لذت طلبی افراطی غیر مشروع، دنیا زدگی و مواجهه غیرعقلانی با وقایع زندگی بر می گردد...

رئیس پژوهشکده فرهنگ و مطالعات اجتماعی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی گفت: تمام آسیب های اجتماعی که می بینیم ریشه های آن به لذت طلبی افراطی غیر مشروع، دنیا زدگی و مواجهه غیرعقلانی با وقایع زندگی بر می گردد، که قرآن کریم همه این چالشها را به طور زیربنایی و اساسی درمان و اصلاح می کند.

حجت الاسلام علی ذوعلم در مورد اینکه اگر بخواهیم آسیب های فرهنگی جامعه را با توسل به قرآن مجید درمان کنیم چه نکات و محورهایی قابل طرح است به خبرنگار مهر گفت: مهمترین آسیب فرهنگی از دیدگاه قرآن کریم نپذیرفتن حقایق موجود در جهان هستی و نفی و انکار ربوبیت خدای متعال و سرپیچی از فرمان و اطاعت اوست. در حقیقت کفر و فسق اینها دو آسیب اساسی در عرصه باورها و عمل هستند که تمسک به قرآن کریم در زدودن این آسیب ها به معنای انس با قرآن کریم، فهم معارف قرآن و عمل آگاهانه و توأم با عشق و پذیرفتن دستورات الهی قطعاً وضعیت فرهنگی جامعه را دگرگون خواهد کرد.

وی افزود: این نکته را می شود تأکید کرد که متأسفانه همانگونه که در علوم انسانی رایج، مبانی قرآنی و مبانی نظریه اسلام را ملاحظه نمی کنیم و دانشهای غیر بومی و مبتنی بر مبانی غربی و سکولاریستی وارد کشور ما شده اند در مباحث فرهنگ پژوهی و تجزیه و تحلیل آسیب های فرهنگی هم این فاصله با قرآن و معارف قرآن و رهنمودهای قرآنی، در لایه های مختلف جامعه ما مشهود است، بنابراین قطعاً ما با تمسک به قرآن کریم و آموزه های مفسران قرآن کریم و اسوه های عینی تبلور قرآن می توانیم همه آسیب های فرهنگی جامعه مان را با آنها مقابله کنیم و آنها را از بین ببریم.

رئیس پژوهشکده فرهنگ و مطالعات اجتماعی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی در مورد اینکه آسیب هایی مانند افزایش طلاق، بدحجابی، ناهنجاری های اجتماعی مانند اعتیاد، خشونت و قتل چگونه از طریق قرآن قابل درمان هستند، هم اظهار داشت: تمام آسیب های اجتماعی که می بینیم ریشه های آن به شهوت طلبی و لذت طلبی افراطی و غیر مشروع و دنیازدگی و توجه به شاخص های حیات دنیوی صرف و غفلت از حقایق هستی و مواجهه غیر عقلانی با وقایع و موقعیت های زندگی خودمان و عدم برخورداری از تفکر و اندیشه عمیق در مواجهه با مسائل و اینها بر می گردد. اینها در رواقع موجب پیدایش این چالشها می شوند. قرآن کریم همه این چالشها را به طور زیربنایی و اساسی درمان و اصلاح می کند. اولین دعوت قرآن کریم دعوت انسانها به تفکر و عقلانیت، اندیشه ورزی و غایت نگری است.

ذوعلم تصریح کرد: این مسئله انسانها را از این محیط محدود زودگذر دنیوی خارج می کند. فرد و جامعه ای که در این فضای فکری رشد کند و خودش را نسبت به آنها متعهد ببیند هرگز به دنبال ایجاد ناامنی در جامعه یا سراغ کارهای آلوده و یا گناهای که موجب زیان به جامعه می شود نخواهد رفت. ریشه های مواردی از قبیل اعتیاد و ایدز و از این قبیل، دوری از این فضا است که البته خاستگاه این چالش های فرهنگی در جامعه ما نبوده است. اینها سوغات فرهنگ بیگانه بی معنویت و دور از حقایق اسلامی است که در غرب می باشد.

رئیس پژوهشکده فرهنگ و مطالعات اجتماعی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی درباره اینکه چرا آسیب های اجتماعی در جامعه ما در طی این 35 سال بعد از انقلاب کاهش و ریشه کن نشده بلکه رو به افزایش هم بوده است گفت: به خاطر همین دوری و فاصله گرفتن از فرهنگ قرآنی است.

وی درمورد اینکه چرا این فاصله در جامعه اسلامی ما ایجاد شده هم تصریح کرد: جامعه از نظر میانگین رشد فرهنگی همیشه در یک سطح قرار ندارد. به هر مقداری که فشارهای بیرون فرهنگی و ابزارهای فریبده و سرگرم کننده وارد کشور می شود خود به خود بخشی از جامعه جذب آن می شود. امروز وضعیت عوامل تهدید کننده فرهنگی در جامعه ما با ده سال پیش خیلی فرق کرده است. اگر یک تحقیق علمی و پژوهش درستی انجام بشود شاید واقعاً این عوامل تهدید کننده بیرونی، که یک نوع فشار فرهنگی را بر جامعه ما دارد وارد می کند ده ها برابر نسبت به ده سال قبل افزایش پیدا کرده است.

وی افزود: البته جامعه ما در مقابل این فشارها در کل بسیار مقاومت کرده و توانسته بنیان های محکم خود را کماکان حفظ کند، ولی این مسئله به این معنا نیست که دغدغه نداشته باشیم و چاره اندیشی نکنیم. اگر بحث فرهنگ به عنوان یک دغدغه اساسی مطرح می شود نشان دهنده این است که کم کاری هایی در این زمینه ها داشته ایم و نتوانسته ایم از منابع اصلی خود به درستی استفاده کنیم. مراکز پژوهشی و آموزشی و تعلیم و تربیت و حوزه های علمیه، دستگاه های تبلیغاتی دینی و رسانه های ما اینها هنوز به آن منابع و سرچشمه های جوشان که در قرآن و اهل بیت (ع) داریم به طور کامل برای درمان آسیب های فرهنگی مراجعه نکرده اند و اصحاب فرهنگ و تولید کنندگان محصولات فرهنگی ما همینطور.

ذوعلم تصریح کرد: بنابراین دو مطلب در اینجا وجود دارد یک مطلب این است که آیا این ظرفیت و توان در آموزه های قرآن مجید وجود دارد تا بتوان در مواجهه با چالش های فرهنگی جامعه ما را مسلح کند و از ما حمایت کند و به ما آن اقتدار فرهنگی لازم را بدهد. پاسخ این سؤال کاملاً مثبت است.

وی افزود: توان و قدرت قرآن کریم و آموزه های اسلامی در تاریخ ما هم تجربه شده در همان فضای اولیه ای که قرآن کریم نازل شد و پیامبر اکرم(ص) حرکتشان را شروع کردند یک تغییر صد درصدی ناشی از فرهنگ قرآن در جامعه ایجاد شد. در هر زمانی که مسلمانان بازگشت به قرآن کردند و آموزه های قرآن را آویزه گوششان کردند توانستند پیشرفت های چشمگیری داشته باشند. حرکت انقلاب اسلامی در سا 57 نتیجه چنین باوری در جامعه بود. بنابراین این توان در قرآن کریم وجود دارد. این بحث اول است.

رئیس پژوهشکده فرهنگ و مطالعات اجتماعی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی ادامه داد: مطلب دوم این است که چقدر از این منبع و سرچشمه استفاده می کنیم. چنانچه نقد و اشکال به دستگاه های فرهنگی ما وارد است. دستگاه های حوزوی و آموزشی ما در این بخش دوم هستند. بنابراین این سؤال که آیا تمسک به فرهنگ قرآن می تواند آسیب های فرهنگی را درمان کند توضیح بنده این بود که همینطور است. بخاطر اینکه ریشه ای ترین عامل گرایش جامعه به کاستی ها و چالش های فرهنگی غفلت از حقایق هستی و عدم دسترسی به یک باور درست نسبت به خود و نسبت به جهان هستی و نسبت به خدای متعال ؛ این فاصله ای که آن آسیب ها را به وجود می آورد کم کنیم و بتوانیم طراحی ها و برنامه ریزی های حساب شده و به طور جدی باورمندانه و عالمانه از قرآن کریم استفاده کنیم برای اشاعه فرهنگ قرآنی در جامعه، خود به خود این چالش ها ریشه هایش خشک خواهد شد و جامعه ما می تواند بیشتر به سمت تعالی فرهنگی حرکت کند.

ذوعلم در مورد اینکه چگونه می توان فرهنگ قرآنی را در جامعه اشاعه داد هم گفت: سخن از چگونگی، وقتی به وجود می آید در دو سطح می توان آن را در نظر گرفت. یک بحث راهبردهای کلی و یکی بحث سناریوها و تکنیک هایی است که باید به کار ببریم. هر دو سطح بحث هم بسیار مهم است. در بحث راهبردهای کلی اینکه واقعاً در درجه اول نخبگان و سیاستگذاران و برنامه ریزان و مدیران و تولید کنندگان فرهنگ در جامعه، قرآن را به عنوان یک منبع رهنمود کننده و راهگشا برای فرهنگ تلقی کنند و این دریافت را از قرآن داشته باشند که واقعاً ما فرهنگ معیار را آن اسوه و طراز اصلی که در فرهنگ به دنبال آن هستیم این را بایستی که حتماً از قرآن کریم اخذ کنیم. این مسئله خودش نیاز به یک مباحث و پیش زمینه های فکری و فرهنگی دارد که باید آن ایجاد شود و روی آن بحث کرد.

وی یادآور شد: یعنی در حقیقت رواج دادن این بحث و تأمل کردن در آن که در اصلاح فرهنگ جامعه به قرآن باید رجوع کنیم این خودش نیاز به کار دارد، ولی اصل اساسی و بنیادی در سطح اول بحث است. در سطح دوم بحث که دستیابی به آن راهکارهای عینی و سناریوهای اجرایی و تکنیک های عملیاتی است. نیاز داریم به کارهای تحقیقاتی و پژوهشی و طراحی برای این کار؛ یک کار کلانی که چندین سال در جامعه ما در بالاترین سطح سیاستگذاری فرهنگ کشور روی آن کار شده و تلاش بر این شد که بر اساس مبانی دینی و آموزه های قرآنی این کار انجام شود. تدوین نقشه مهندسی کشور است نقشه مهندسی فرهنگی کشور در سال گذشته تصویب شد. اگر که ما همان را برای تمهیدات اجرای آن و ایجاد زیر ساخت هایی که باید فراهم شود تا آن اجرا شود جدیت و سرعت عمل بیشتری داشته باشیم و با یک نوع مدیریت جهادی در عرصه فرهنگ به عملیاتی کردن نقشه مهندسی فرهنگ بپردازیم. این خودش راهکاری است برای اینکه ما را به آن تکنیک ها و روشها نزدیک کند.

رئیس پژوهشکده فرهنگ و مطالعات اجتماعی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی تصریح کرد: جمع بندی بحث من در سوال پایانی شما این است که خوشبختانه، امسال که سال اقتصاد و فرهنگ نامگذاری شده، ما هم در عرصه اقتصادی هم عرصه فرهنگی اسناد مصوب علمی و مبتنی بر پژوهش های فراوان که مورد اجماع نخبگان علمی هم قرار گرفته در اختیار داریم. برای اینکه موضوع بحثمان اقتصادی نیست وارد بحث سند سیاست های اقتصاد مقاومتی نمی شوم. ولی در بحث فرهنگ این سند بسیار ارزشمندی که امروز در اختیار ماست این نقشه مهندسی فرهنگ کشور در همین حال که ممکن است نقاط ضعفی هم داشته باشد که اقتضای کار بشر است و آن نقاط ضعف باید در مسیر اجرا روی آن تأمل و اصلاح شود. باید سعی کنیم که ساز و کارهای اجرایی اش را فراهم کنیم و همه بخش های فرهنگی کشور در ذیل این نقشه به یک همسویی و همصدایی نزدیک شود و بتوانند جهت گیری های فرهنگی خودشان را سامان دهند و بتوانیم به تدریج به آن تحقق فرهنگ مطلوب نزدیک شویم.